

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

ПРИМЉЕНО: 15. 12. 2014

1996/14

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци бр. 08/3.1681-7/14 од 19.11.2014. године именована је Комисија за оцјену подобности теме и кандидата мр Александра Врањеша, за израду докторске дисертације под називом "Утицај политичке пропаганде на друштвене односе у Босни и Херцеговини", у саставу:

1. **Проф. др Ненад Кецмановић**, редовни професор, ужа научна област Посебне социологије, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, предсједник;
2. **Проф. др Зоран Томић**, редовни професор, ужа научна област Комуникологија, Филозофски факултет Свеучилишта у Мостару, члан;
3. **Проф. др Пејо Ђурашиновић**, редовни професор, ужа научна област Посебне социологије, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан.

Након увида у документацију, Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци и Сенату Универзитета у Бањој Луци сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата мр Александра Врањеша за израду докторске тезе под називом "Утицај политичке пропаганде на друштвене односе у Босни и Херцеговини"

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Кандидат мр Александар Врањеш рођен је у Бањој Луци 1981. године. Након завршене основне школе и бањалучке Гимназије, уписао је Комуниколошки факултет у Бањој Луци на којем је дипломирао 2005. године са просјечном оцјеном 8.64 (укупно 240 ECTS). Од 2005. године студирао је двогодишње постдипломске-магистарске студије на Факултету политичких наука Универзитет у Београду које је завршио са просјечном оцјеном 8.66 (укупно 120 ECTS), а магистрирао је 2008. године одбравивши тезу под насловом: "Југословенски ратни филм на тему Народноослободилачке борбе као средство политичке пропаганде".

Од 2008. године запослен је на Универзитету у Бањој Луци, прво као сарадник на Филозофском факултету (од 2008. до 2009. године), затим као виши асистент од 2009. године на Факултету политичких наука. У периоду од 2010. до 2014. године обављао је функцију продекана за наставу Факултета политичких наука у Бањој Луци.

Члан је асоцијације: "European Communication Research and Education Association (ECREA)". Као истраживач учествовао је у међународном пројекту: "COST Action IS0906, Transforming Audiences, Transforming Societies" од 2010. до 2014. године.

Говори енглески језик.

Библиографија:

- Vukovic, Dj., Savanovic, A., Vranjes, A. (2015): "National identities in Bosnia and Herzegovina", in: Milne, A. (ed.): National Identity, Information Age Publishers: Charlotte, USA - *(поглавље прошло рецензију, у штампи)*.
- Радојковић, М., Стојковић, Б., Врањеш, А. (2015): Међународно комуницирање у информационом друштву, Клио, Београд - *(поглавље прошло рецензију, у штампи)*.
- Savanovic, A., Vranjes, A. (2015): "Political and National: Bosnia and Herzegovina case", in Multiculturalism, Conflict and Belonging - The Conference proceedings, vol.1, IDN, Oxford, UK - *(рад прошао рецензију, у штампи)*.
- Врањеш, А. (2014): "Медијско извјештавање о садржајима малољетничког насиља на друштвеним мрежама" у зборнику: *Медијско извјештавање о малољетним починиоцима кривичних дјела*, Факултет политичких наука, Бања Лука.
- Врањеш, А. (2013): "Српски ратни филм у свјетлу политичке пропаганде", у: *Летопис Матице српске*, књига 492, свеска 4, октобар 2013, Матица српска, Нови Сад.
- Врањеш, А. (2013): "Однос друштвених мрежа и грађанске партиципације на примјеру Арапског прољећа", у: *Политеиа*, Бања Лука, ФПН, бр. 5, јун 2013.

- Врањеш, А. (2013): "Утицај грађанског новинарства на политичко комуницирање у Републици Српској", у: Култура и медији - зборник радова, Бањалука, Матица српска - Друштво чланова Матице Српске у Републици Српској.
- Вуковић, Ђ., Врањеш, А. (2011): "Национални и политички идентитет у контексту медијске одговорности", у: Политеиа, Бања Лука, ФПН, бр1, јули 2011.
- Врањеш, А. (2010): "Борба за будућност - Приказ књиге: Никола Кољевић, Стварање Републике Српске: дневник 1993-1995", у: Право и друштво: часопис за правну и политичку културу, бр.4, Службени гласник: Београд.
- Врањеш, А. (2008): "Партизански филм као средство политичке пропаганда", у: СМ – Communication Management Quarterly, Нови Сад, Београд, Протокол, ФПН, година 3, бр. 6.
- Врањеш, А. (2008): Партизански филмови и пропаганда, Глас српски - Графика, Бања Лука.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

а) Значај истраживања

Посматрати пропагандно дјеловање из угла социологије политике и при томе извести низ закључака на основу којих се могу сагледати друштвено-политички односи у Босни и Херцеговини, представља научни и стручни изазов. Да би могао што прецизније приступити теми, кандидат се одлучио да фокус усмјери према филму као медију, односно једном од канала посредством којих се шире пропагандне поруке, да би анализом босанскохерцеговачког ратног филма истражио да ли у конкретним филмским порукама постоје елементи политичке пропаганде. Будући да је изостало темељитије теоријско и систематско научно бављење пропагандом у БиХ, значај овог истраживања у најширем смислу лежи у амбицији да се идентификују пропагандне поруке у босанскохерцеговачком ратном филму, да се изврши критичка валоризација и да се опишу утицаји наведених порука на друштвене односе у сложеној држави каква је БиХ. Дакле, критичко промишљање историјског искуства савремене БиХ приказано на примјеру ратног филма, друштвено-политичке последице, али и истовремено трагање за основним принципима на основу којих су ове поруке настале, предмет су интересовања кандидата мр Александра Врањеша у овој дисертацији. Један од повода за истраживањем овог феномена лежи и у наглашеном идеолошком приступу политичкој пропаганди, то јест у опречности схватања овог појма, што је додатно компликовано у сложеним односима савремене БиХ. Као посебна карактеристика пропагандних порука истиче се тенденција да се изврши унификација друштвене свијести са позиције доминанте друштвено-политичке парадигме, а са тежњом да

прожме све најзначајније сфере друштвеног живота, комбиновањем свих посебних врста пропаганде (директне и индиректне, хоризонталне и вертикалне, отворене и прикривене итд.), као и по искључивом карактеру и крајњој нетолерантности према другачије конципираним садржајима. Значај овог рада се може прочитати и у намјери кандидата да цјеловито и научно идентификује наведене карактеристике пропаганде на примјеру ратног филма, као и друштвене последица на односе у Босни и Херцеговини. На крају, истраживање је усмјерено ка стицању нових научних сазнања о утицајима и последицама пропагандног дјеловања на друштво, те као такво представља теоријски допринос савременим социолошким погледима на друштвене односе у Босни и Херцеговини, а самим тим се може говорити и о доприносу научном пољу социологије.

б) Преглед истраживања

Основна циљ истраживања јесте идентификација елемената политичке пропаганде у босанскохерцеговачком ратном филму и анализа њиховог утицаја на друштвено-политичке односе у БиХ као што је продубљивање постојећег неповјерења, нетолеранције и јаза између конститутивних народа. Коришћењем историјске методе, кандидат ће размотрити контекст у којем се су развијали друштвено-политички односи у БиХ, да би у даљој квалитативној анализи садржаја и компаративном методом идентификовао пропаганде поруке у ратним филмовима који ће бити предмет анализе.

У првом поглављу, коришћењем методе теоријске анализе, кандидат ће размотрити различите приступе основним појмовима важним за овај рад, као што су друштво, друштвени односи, филм, развој филма, итд, са посебним освртом на комплексност појма политичке пропаганде. Сматрамо да је важно направити дистинкцију између политичке пропаганде и комплементарних термина које можемо пронаћи у савременој литератури као што су политичка персуазија, публицитет, оглашавање, односи с јавношћу и др., али и различитих врста и функција пропаганде. Комплексност појма пропаганда, којег кандидат планира размотрити заснива, се и на различитим приступима самом одређењу, тако да ће се у истраживању користити и индуктивна метода да би се на тај начин повезали различите пропагандни елементи идентификовани анализом филмова, у цјеловиту концепцију, на основу које ће се моћи изводити шири закључци о друштвеним односима у БиХ. Такође, биће описане разлике садашњег и ранијих схватања пропаганде као индоктринације, обмане, лажи и преваре и тиме јасно одредити основни курс овог рада, који нема намјеру да босанскохерцеговачки ратни филм анализира из угла етике и др. начела.

У другом поглављу биће описан друштвено-политички контекст дејтонске БиХ, истичући основно становиште о неодрживости ове сложене државе на постојећим принципима непоштовања Дејтонског споразума, међународне улоге засноване на протуправном дјеловању са позиције силе, као и друштвене последице идентификоване кроз непостојање ширег консензуса међу народима БиХ и снажно

израженог неповјерења у државу. Друго поглавље ће почети описом грађанског рата чије последице су касније детерминисале друштвено-политичке односе у БиХ. Затим ће се осврнути на основна начела дејтонског Устава и покушаје ревизије који су до данас актуелни. На крају поглавља, кандидат ће дескрипцијом односа између конститутивних народа, а у свјетлу различитих погледа на будућност БиХ, описати проблем реинтеграције БиХ као државе.

Треће поглавље резервисано је за пропагандну улогу филмова у свјетској кинематографији, кроз приказ остварења од нацистичке Њемачке, бившег СССР-а, Сједињених Америчких Држава, па до бивше Југославије, да би се тиме створила слика о вриједности филма као средства политичке пропаганде.

Четврто поглавље бавиће се анализом ратних филмова који припадају савременој кинематографији Босне и Херцеговина од 1996. до 2014. године, да би на основу резултата анализе кандидат одбранио основну хипотезу рада. У овом дијелу истраживања користиће се метода студије случаја, с циљем продубљивања анализе неких од најзначајнијих ратних филмова Босне и Херцеговине. На почетку поглавља биће обрађен југословенски период и анализирани филмови који су снимани на територији БиХ, а имали су несумњиво пропагандни карактер, што доводи до закључка да коришћење филма у пропагандне сврхе није само пракса савремене БиХ. Најважнији дио овог поглавља, коришћењем компаративне методе, обухватиће анализе низа босанскохерцеговачких ратних филмова сниманих од 1996. до 2014. године као што Савршени круг (1997), Ничија земља (2001), Go West (2005), Грбавица (2006), Нафака (2006), Белведере (2010), Халимин пут (2012), итд, али и анализе страних ратних филмова чија је тема посљедњи рат, а који су у посредној вези са БиХ кинематографијом као што су: Добродошли у Сарајево (1997), Лов у Босни (2007), У земљи крви и меда (2011) и др. У посљедњем дијелу овог поглавља кандидат ће анализирати утицај регионалне кинематографије, посебно у Србији и Хрватској, те идентификовати утицај њихових ратних филмова на друштвено-политичке односе у БиХ.

У посљедњем петом поглављу биће описан утицај ратног филма на друштвено-политичке односе у БиХ на основу емпиријског истраживања. Путем анкетног упитника биће испитани ставови грађана Републике Српске према постојећим ратним филмовима у Босни и Херцеговини и резултати истраживања биће интерпретирани у контексту друштвено-политичких односа у БиХ. Прво ће бити истражено колико се гледају анализирани филмови на територији Републике Српске, шта су разлози смањене или повећане гледаности, затим вриједносне оријентације према одређеним филмовима, да би се напослијетку извели шири закључци у сврху одбране постављених теза ове дисертације. На основу свега реченог, циљ овог истраживања јесте да се интерпретацијом расположиве емпиријске грађе утврди утицај политичке пропаганде на друштвене односе у Босни и Херцеговини.

в) Радна хипотеза са циљем истраживања

Основна хипотеза која ће бити провјеравана у раду јесте да ратни филмови снимани од 1996. до данас у БиХ имају значајне елементе политичке пропаганде у својим порукама.

У истраживању ће бити провјераване следеће посебне хипотезе:

- На примјерима пропагандних порука може се доказати да конститутивни народи имају различите погледе на историјске догађаје.

- Босанскохерцеговачки ратни филм утицао је на продубљивање неповјерења, нетолеранције и већ постојећег јаза између три конститутивна народа у БиХ.

- Однос међународне заједнице према финансирању и награђивању ратних филмова сниманих у Босни и Херцеговини представља подршку само једном политичком концепту у подјељеном друштву, чиме се додатно продубљује јаз.

Напослијетку, како у Босни и Херцеговини не можемо идентификовати нити јединствено друштво нити доминантан друштвено-политички правац развоја, пропагандна улога највећег броја ратних филмова се своди или на покушај промјене свијести код припадника оних националних заједница који Босну и Херцеговину не доживљавају као своју државу или за потребе слања порука међународној публици којој се на тај начин презентује једностран поглед на посљедњи рат, што је такође облик политичке пропаганде. Из свега наведеног слиједи да је питање друштвено-политичке улоге ратних филмова на тему посљедњег грађанског рата у Босни и Херцеговини више него изазовно, посебно што никада није довољно истражено, те из тога слиједи да је научни циљ истраживања предложене теме вишеструк и коначно оправдан.

г) Материјал и метод рада

Метода квалитативне анализе садржаја користиће се као општа истраживачка метода у анализи пропагандних порука у ратним филмовима у Босни и Херцеговини.

У раду ће бити коришћена метода теоријске анализе, која подразумјева критичку анализу теоријских претпоставки на којима почивају различити приступи изучавању политичке пропаганде.

У истраживању ће бити коришћена историјска метода којом ће бити обухваћено разматрање историјског контекста, како развоја пропаганде као специфичног облика политичког дјеловања, тако и развоја друштвено-политичких односа у постдејтонској БиХ.

У истраживању ће бити коришћена и индуктивна метода у циљу повезивања различитих елемената пропаганде у цјеловиту концепцију на основу које ће се моћи изводити шири закључци о друштвеним односима у БиХ.

Метода студије случаја биће коришћена у циљу продубљене анализе неких од најзначајнијих ратних филмова и њихових пропагандних порука.

У раду ће бити коришћена и компаративна метода, којом ће се идентификовати различите технике политичке пропаганде, приликом анализе ратних филмова.

За потребе емпиријског истраживања користиће се прикупљање података посредством анкетног упитника са питањима затвореног типа, а за обраду података користиће се програмски пакет SPSS.

д) Научни допринос истраживања

Значај истраживања предложене теме није само у томе што ће се оно бавити једном темом од научног, академског и ужег стручног интереса. Оно може да има шири друштвени значај будући да постоји интересовање за пропаганду као друштвено-политичку дјелатност која треба, на темељу критичког промишљања, да олакша разумијевање могућности пропагандног дјеловања у времену глобализације, нових вриједносних система, комуникацијских технологија и масовних медија. Истраживање предложене теме не може да компензује изостанак систематског прикупљања, анализе, критичке валоризације и синтетизовања многобројних конкретних пропагандних активности из прошлости, то јест темељног и систематског бављења пропагандом на територији Босне и Херцеговине, али се њиме може презентовати савремена концепција пропаганде на примјеру ратног филма.

Научна оправданост тезе произилази превасходно из недовољно истражене пропагандне улоге ратног филма у БиХ и самих последица по друштвено-политичке односе. Политички контекст снимања играних филмова није довољно разматран у домаћој научној литератури, тако да је нејасан однос између политичке праксе и филмског стваралаштва. Такође, политичка функција филма у подјеленом друштву није довољно научно објашњена нити имамо конкретне показатеље из који се могу читати последице по друштвене односе.

Који фактори су одредили погодне филмове у БиХ за финансирање од стране домаћих и страних финансијера, каква је њихова улога на домаћем и међународном тржишту, те како су одређени филмови награђени на свјетском нивоу, још увијек

представљају неистражену област. Истраживање има за циљ да допринесе разјашњењу наведених непознаница и да у научном свјетлу прикаже идеолошко-политичку вриједност филмског стваралаштва Босне и Херцеговине и да јасно идентификује утицаје на међуетничке односе у сложеној држави каква је БиХ.

Преглед радне литературе:

1. Атлагић, С. (2012): Нацистичка пропаганда: од тоталне до тоталитарне пропаганде, Београд, ФПН, Чигоја.
2. Ashby Turner, H. (1985): *German big business and the rise of Hitler*, Oxford, Oxford University Press.
3. Барсамиан, Д., Чомски, Н. (2003): *Пропаганда и јавно мњење*, Нови Сад, Рубикон.
4. Баћевић, Љ. (2004): *In media res – ефекти медија*, Београд, Институт друштвених наука.
5. Bracher, K. D. (1970): *The German Dictatorship; The Origins, Structure and Effects of National Socialism*, New York, Praeger.
6. Ball-Rokeach, S., Cantor, M. (ed.) (1986): *Media, audience, and social structure*, Beverly Hills, Sage publications.
7. Vernays, E. L. (1928): *Propaganda*, New York, Horace Liveright.
8. Бодријар, Ж. (1991): *Симулакруми и симулација*, Нови Сад, Светови.
9. Божовић, Р. (1990): *Ноћна мора*, Београд: Књижевне новине, Никшић: Универзитетска ријеч.
10. Бретон, Ф. (2000): *Изманипулисана реч*, Београд, Клио.
11. Бурдије, П. (2000): *Нарцисово огледало*, Београд, Клио.
12. Богданић, А. (1996): *Комуникологија*, Београд, Чигоја.
13. Broszat, M. (1966): *German National Socialism, 1919-1945*, Santa Barbara, Clio Press.
14. Broszat, M. (1981): *The Hitler State: The Foundation and Development Of The Internal Structure Of The Third Reich*, London, Longman.
15. Burleigh, M. (2002): *The Third Reich: A New History*, London, MacMillan.
16. Волков, В. (2001): *Дезинформација: Од тројанског коња до интернета*, Београд, Наш дом.
17. Вирилио, П. (2003): *Рат и филм (И део) – Логистика перцепције*, Београд, Институт за филм.
18. Волк, П. (1986): *Историја југословенског филма*, Београд, Институт за филм.
19. Волк, П. (1999): *Лет над мочваром – Александар Петровић, својим животом, делом и филмовима*, Београд, Институт за филм, Нови Сад, Прометеј.
20. Волк, П. (1994): *Повратак у будућност – Расправа о филму и нама послје заједничке историје*, Београд, Институт за филм.
21. Волк, П. (1983): *Савремени југословенски филм*, Београд, Универзитет уметности, Институт за филм.
22. Волк, П. (1996): *Српски филм*, Београд, Институт за филм.
23. Welch, D. (1999): *Power of Persuasion – Propaganda*, New York, History Today.

24. Zeman, Z. A. B. (1973): *Nazi Propaganda*, New York .
25. Зечевих, Б. (ур.) (2004): *Филмске новости 1944 – 2004*, Београд, Филмске новости.
26. Даковић, Н. (2000): „Клишеи ратног филма или ратни филм као клише“, у: Никодијевић, М., Туцаковић, Д. (ур.): *Изазови ратног филма*, Врњачка бања, Фестивал филмског сценарија.
27. Димић, Љ. (1988): *Агитпроп култура – Агитпроповска фаза културне политике у Србији 1945–1952*, Београд, Издавачка радна организација „Рад“.
28. Дебре, Р. (2000): *Увод у медиологију*, Београд, Клио.
29. Deery, P. (2004): “Propaganda in the Cold War”, *Social Alternatives* Vol. 23 No. 3.
30. Doig, J.A. (1998): “Political Propaganda and Royal proclamations in Late Medieval England”, *Historical Research*, Vol. LXXI No. 76.
31. Domanach, J-M. (1959): *Politička propaganda*, Press Universitaires de France, Paris.
32. Doob, L. W. (1995): “Goebbels’ Principles of Propaganda” in Jackall, R. (ed) *Propaganda*, New York, New York University Press.
33. Ђорђевић, Т. (1988): *Комуникација и власт*, Београд, Младост.
34. Ђорђевић, Т. (1989): *Политичко јавно мњење*, Београд, Савез инжењера и техничара Југославије.
35. Ђорђевић, Т. (1989): *Теорија информација*, Београд, Савез инжењера и техничара Југославије.
36. Ђорђевић, Т. (1989): *Теорија масовних комуникација*, Београд, Савез инжењера и техничара Југославије.
37. Ђукић, Н. (2012): *Друштвена улога медија – контрола друштвене реалности*, Оригинални научни рад, УДК: 659.3/4:316.77, DOI: 10.7251/GMS1301117DJ, Оригинални научни рад, „Годишњак“, Матица Српска – Друштво чланова. Матице Српске у Републици Српској, број 2/2012. Бања Лука, 2012., стр. 121-141.
38. Ђурашиновић П. (2001), *Социологија политике у Босни и Херцеговини*; Зборник радова са научног скупа на Филозофском факултету у Бањој Луци одржаног 8. и 9/11 2002. год. на тему "Наука и наша друштвена стварност" стр.117-137. К 33, Бања Лука, Филозофски факултет.
39. Ђурашиновић П. (2003), *Узроци и посљедице рата у Босни и Херцеговини*; Међународни научни скуп у Београду на тему "Геноцид у XX вијеку на простору југословенских земаља", одржаног 22-23/4. 2003. год. у организацији Института за савремену историју САНУ, Београд, САНУ.
40. Ђурашиновић П. (2005) „Република Српска 10 година дејтонског споразума, Рад: Конзистентност безбједносних рјешења Дејтонског споразума у политици европских интеграција, Научни скуп Академије наука Републике Српске, Бања Лука, АНУРС.
41. Енценсбергер, Х. М. (1980): *Немачка, Немачка између осталог*, Београд, Београдски издавачко-графички завод.
42. Еко, У. (1973): *Култура, информација, комуникација*, Београд, Полит.

43. Еко, У. (2001): Свакодневна семиотика, Београд, Народна књига.
44. Ellul, J. (1973): Propaganda: The Formation of Men's Attitudes, New York, Vintage Books.
45. Finch, L. (2000): "Psychological Propaganda: The War of Ideas on Ideas During the First Half of the Twentieth Century", *Armed Forces and Society*, Vol. 26, No.3, pp. 367-386.
46. Фром, Е. (1989): Бекство од слободе, Београд, Нолит.
47. Филмска енциклопедија, књ. 2, 1990, Загреб, Југословенски лексикографски завод „Мирослав Крлежа“.
48. Фурхамар, Л., Фолке, И. (1992): Политика и филм, Београд, ФДУ.
49. Гебелс, Ј. (1981): Дневник, Марибор, Обзорја.
50. Грегор, У., Паталас, Е. (1998): Историја филмске уметности, Београд, Сфинга.
51. Hale, C. (2003): *Himmler's Crusade: The Nazi Expedition to Find the Origins of the Aryan Race*, Wiley.
52. Хабермас, Ј. (1969): Јавно мњење, Београд, Култура.
53. Habermas, J. (1987): *The theory of communicative action – vol.2*, Boston, Beacon Press.
54. Hardt, H. (1992): *Critical Communication Studies: Communication, History and Theory in America*, London, New York, Routledge.
55. Хитлер, А. (2006): *Mein Kampf*, Београд, Тема.
56. Ianziti, G. (1988): *Humanistic Historiography in Fifteenth-Century Milan*, Oxford, Clarendon Press.
57. Исаковић, З. (1991): Увод у пропаганду, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
58. Јовановић, З. „Технике манипулације у електронским медијима“ у: *Градина-часопис за књижевност, уметност и културу*, 1-6, Ниш, 2000.
59. Јунг, К. (1996): *Човек и његови симболи*, Београд, Народна књига.
60. Казнев, Ж. (1976): *Социологија радио-телевизије*, Београд, Београдски издавачко-графички завод.
61. Келнер, Д. (2004): *Медијска култура*, Београд, Клио.
62. Кеџмановић, Н. (2011): *Елементи владавине : студије из политичке теорије*, Београд: Факултет политичких наука: Чигоја штампа.
63. Кеџмановић, Н. (2009): *Политика, држава и моћ : студије из политичке теорије*, Београд: Факултет политичких наука: Чигоја штампа.
64. Кеџмановић, Н. (2007): *Немогућа држава: Босна и Херцеговина*, Београд: "Филип Вишњић".
65. Кеџмановић, Н. (2005): *Домети демократије: од Источне Европе до западног Балкана*, Београд: Факултет политичких наука: Чигоја.
66. Келнер, Д. (2004): *Медијска култура*, Београд, Клио.
67. Косановић, Д. (1985): *Почеци кинематографије на тлу Југославије 1896–1918*, Београд, Институт за филм, Универзитет уметности.
68. Ковачевић, Б. (1994): *Политичка манипулација*, Бањалука, Правни факултет.
69. Ковачевић, Б. (2013): *Култура и личност*, Бања Лука, Европски дефендологија

- центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједоносна, социолошка и криминолошка истраживања.
70. Ковачевић, Б. (2013): "Медији, мржња и сукоби на Балкану", у: Вејновић, Д. (ур.): Како превазићи говор мржње (националне, вјерске, расне, политичке) и нетолеранције у интересу што бољег етничког помирења, дијалога и толеранције у Босни и Херцеговини, Бања Лука, Европски дефендологија центар.
 71. Ковачевић, Б. (1999): Посљедице рата, у: Годишњак Правног факултета, Бр. 23, стр. 285-300, Бања Лука, Правни факултет.
 72. Ковачевић, Б. (1996): Медијски рат и геноцид, Глас српски, Бања Лука.
 73. Кракауер, З. (1996): Од Калигарија до Хитлера – психолошка историја немачког филма, Београд, Студентски културни центар.
 74. Кук, Д.А. (2005): Историја филма, Београд, Клио.
 75. Лејда, Џ. (1979): Историја совјетског немог филма, Београд, Институт за филм.
 76. Langer, S. K. (1951): Philosophy in a New Key, New York, Mentor book.
 77. Лим, М., Лим, А.Ј. (2006): Најважнија уметност: Источноевропски филм у двадесетом веку, Београд, Клио.
 78. Lasswell, H. D. (1938): Propaganda technique in the world war, New York, Peter Smith.
 79. Левисон, Џ. К. (1999): Герила маркетинг, Београд, IQ медиа & ХАТ.
 80. Lippmann, W. (1997): Public Opinion, New York, Free Press Paperbacks.
 81. Лукач, Ђ. (1966): Разарање ума, Београд, Нолит.
 82. Љубојевић, Петар. (1995): Европски филм и друштвено насиље: свет минулог колективизма, Нови Сад: Матица српска Београд: Ју филм данас, Просвета.
 83. Матић, М. (1998): Мит и политика, Београд, Факултет политичких наука, Чигоја.
 84. Мек Квејл, Д. (1994): Стари континент – нови медији, Београд, Просвета.
 85. Маклуан, М. (1964): Познавање општина – човекових продужетака, Београд, Просвета.
 86. Михаиловић, В. (1984): Пропаганда и рат, Београд, Војноиздавачки завод.
 87. Митровић, А. (1972): Време нетрпељивих, Београд, Српска књижевна задруга.
 88. Митровић, А. (1979): Фашизам и нацизам, Београд, Политика.
 89. Милорадовић, Г. (2002): „Стаљинови поклони“ у: Историја 20. века, година XX, број 1, Београд, ИСИ.
 90. Мунитић, Р. (1999): „Забрањене игре Југо-филма“ у: Ју филм данас – југословенски филмски часопис, година XIII, број 4 (53), Београд.
 91. Никодијевић, М. (1995): Забрањени без забране – Зона сумрака југословенског филма, Београд, Југословенска кинотека.
 92. Николић, К. (1977): “Немачка ратна пропаганда у Србији 1941-1944”, Југословенски историјски часопис, 1/1977, Београд.
 93. Николић, К. (2000): Немачки ратни плакат у Србији 1941-1945, Нова Пазова, Бонарт.
 94. Nimmo, D. (1970): The Political Persuaders, New Jersey, Prentice Hall.

95. Никодијевић, М., Туцаковић, Д. (ур.) (1999): Изазови ратног филма, Врњачка бања, Фестивал филмског сценарија.
96. Остојић, П. (1940): Пропаганда, Београд, Геца Кон.
97. Омон, Ж., Бергала, А., Мари, М., Верне, М. (2006): Естетика филма, Београд, Клио.
98. Пакард, В. (1967): Индустрија свести – скривени убеђивачи, Београд, Седма сила.
99. Поплашен, Н. (2001): Рушење Дејтона. Бања Лука, Институт за међународно право и међународну пословну сарадњу.
100. Поплашен, Н., Ненадић, М., Ковачевић, Б. (1993): Западни Срби : политика и рат, Сарајево: Просвета; Сомбор, Информативни центар.
101. Поплашен, Н. (2006): Окодејтонска политика . - Источно Сарајево, Завод за уџбенике и наставна средства.
102. Радојковић, М., Милетић М. (2005): Комуницирање, медији и друштво, Нови Сад, Стилос.
103. Радојевић, С. (2000): „Стереотип југословенског ратног филма“, у: Никодијевић, М., Туцаковић, Д. (ур.): Изазови ратног филма, Врњачка бања, Фестивал филмског сценарија.
104. Рисман, Д. (1965): Усамљена гомила, Београд, Нолит.
105. Ристић, Л., Ђурашиновић, П. (2011): Друштвени и политички активизам омладине, Бања Лука, Графид.
106. Ристић, Л. (2007). Култура као чинилац модернизације. У зборнику: Култура и образовање (књига 7, том I стр. 397-408). Бања Лука, Филозофски факултет.
107. Ристић, Л. (2009). Масовни медији и друштвене промјене, У зборнику: Наука, култура и идеологија (књига 9, том II стр. 7-14). Бања Лука, Филозофски факултет.
108. Ромић, М. (2010): Теорије културе (филозофско-социолошки аспекти), Бања Лука, Дефендологија центар за безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања.
109. Ромић, М. (2010): Медијско генерисање говора мржње, у Зборнику радова са Међународног научног скупа на тему „Како превазићи говор мржње (националне, вјерске, расне, политичке) и нетолеранцију у интересу што боље политичке кампање и демократских резултата на парламентарним изборима 2010. године у Републици Српској и БиХ“, Бања Лука, Дефендологија центар за безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања, стр. 205–209.
110. Рот, Н. (2003): Основи социјалне психологије, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
111. Сапир, Е. (1984): Огледи из културне антропологије, Београд, Просвета.
112. Славујевић, З. Ђ. (2005): Политички маркетинг, Београд, Факултет политичких наука, Чигоја.
113. Славујевић, З. Ђ. (1993): Старовековна пропаганда: од Вавилонске куле до „Panem et circences!“, Београд, Радничка штампа, Институт друштвених наука.
114. Славујевић, З. Ђ. (1986): Савремени политички мит, Београд, Радничка

- штампа.
115. Спахић, Б. (2001): Национални антмаркетинг ех-уу и БХ. народа, Сарајево, Вијеће Конгреса бошњачких интелектуалаца
 116. Стојковић, Б (2002): Идентитет и комуникација, Београд, Чигоја.
 117. Шушњић, Ђ. (1997): Дијалог и толеранција, Београд, Чигоја.
 118. Шушњић, Ђ. (1976): Рибари људских душа, Београд, Младост.
 119. Тадић, М. (1997): Основи међународне пропаганде, Бина, Београд; СКЦ, Ниш.
 120. Тадић, Д. (2005): Пропаганда, Београд, УУ – Спектрум.
 121. Taylor, Ph. M. (1999): *British Propaganda in the 20th Century – Selling Democracy*, Edinburgh, Edinburgh University Press.
 122. Taylor, R. (2006): *Film propaganda*, New York, I.B.Tauris.
 123. Турен, А. (1983): Социологија друштвених покрета, Београд, Радничка штампа.
 124. Томић, З. (2012): Основе политичког комуницирања - 4. издање, Сарајево, Синопис
 125. Томић, З. (2013): Теорије и модели односа с јавношћу, Сарајево, Синопис
 126. Трамошљанин, Б. (1995): Социолошка анализа узрока национализма и националних сукоба, у Српска правна мисао, бр. 1-4, 1995. Правни факултет у Бањој Луци.
 127. Трамошљанин, Б. (2007): Република Српска и темељни акти њеног конституисања, Академија науке и умјетности Републике Српске, Књига 18, Бања Лука, Академија науке и умјетности Републике Српске.
 128. Трнинић, Д. (2011): „(Де)конструкција културе у доба глобализације“, у: Зборник радова са научног скупа Култура и образовање – детерминанте друштвеног прогреса (достигнућа, дometri, перспективе) (Књига 10), Бања Лука: Филозофски факултет, 2011, стр: 63–74, ISBN 978-99955-59-22-9; COBISS.BH-ID 2402328.
 129. Chomsky, N. (1997): *Media control*, New York, Seven Stories Press.
 130. Corner, J., Schlesinger, P., Silverstone, R. (ed.) (1997): *International media research*, London, Routledge.
 131. Curran, J. (ed.) (1996): *Mass Media and Society*, London, Arnold.
 132. Чоловић, И. (1997): Политика симбола, Београд, Радио Б92.
 133. Чолић, М. (1984): Југословенски ратни филм 1 и 2, Београд, Институт за филм, Титово Ужице, Вести.
 134. Чомски, Н. (2000): *Нужне илузије*, Нови Сад, Светови.
 135. Ћоровић, В. (2001): *Историја Срба*, Ниш, Зограф.
 136. Ћосић, Д. (2001): *Пишчеви записи: (1969–1980)*, Београд, „Филип Вишњић“.
 137. Шијаковић, И., Вилић, Д. (2010): *Социологија савременог друштва*, Бања Лука, Економски факултет.
 138. Шијаковић, И., Топић, Т., Пухало, С. (2007): *Социо-психолошки профил гласача и апстинената у Босни и Херцеговини*, Бања Лука, Арт принт.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

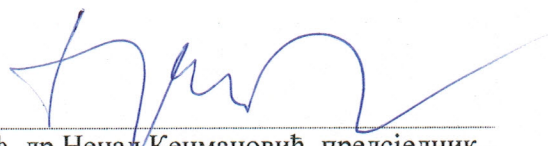
На основу увида у Пријаву докторске дисертације, биографију, приложену документацију, као и списак објављених радова кандидата, Комисија закључује да кандидат мр Александар Врањеш испуњава све формалне услове у складу са чл. 149. Закона о високом образовању ("Службени гласник Републике Српске", број 73/10) за одобрење теме за израду докторске дисертације, као и да је предложена тема научно релевантна за истраживање као докторска дисертација.

С обзиром да предложена тема за израду докторске дисертације испуњава предвиђене услове, да до сада није обрађивана и да је научно релевантна, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци и Сенату Универзитета у Бањој Луци да дају сагласност на предложену тему докторске дисертације мр Александра Врањеша под насловом "Утицај политичке пропаганде на друштвене односе у Босни и Херцеговини".

Бања Лука, 03.12.2014. године

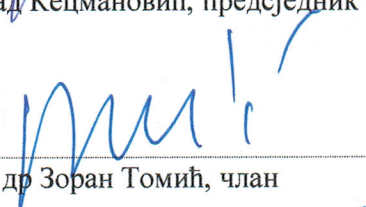
ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.

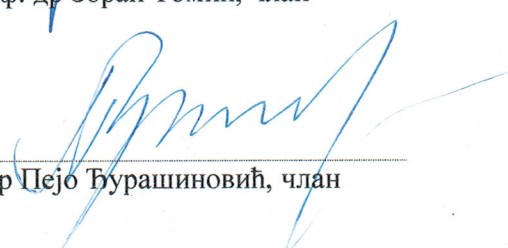
Проф. др Ненад Кеџмановић, предсједник

2.

Проф. др Зоран Томић, члан

3.

Проф. др Пејо Бурашиновић, члан